

Tigrinya A: literature – Standard level – Paper 1
Tigrigna A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Tigriña A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Wednesday 4 May 2016 (afternoon)

Mercredi 4 mai 2016 (après-midi)

Miércoles 4 de mayo de 2016 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

ካብዞም ዝሰዕቡ ሕጥቦ ፅሑፋት ነቲ ሓደ መሪዕካ ትንታነ ሃበሉ። ትንታነኻን መልስኻን ነቶም ክልተ መራሕቲ ሕቶታት መሰረት ዝገበረ ክኸውን ኣለዎ።

1.

ኣብ ትምህርቲ ካብ ንፍዕቲ ሓሊፊ ብልጽጎታ ነይረ እንተበልኩ 'ባዕልኻ ናእዳ ማይ ዛንገዳ' ከምዘይኮነኒ ርግጽኻ።

5 ኣነን መሓዙተይን ንነብስና ጽቡቓት ምኃንናኻ እንተሓሰብናዎ፡ እቲ ሓቂ ግን ካብ ቤት ትምህርትና እተን ነብስና ዘይነልዕል ኣዋልድ ኢና ኔርና። ኣብ ቅድሚተን ምልኩዓት ናይ'ቲ ቤት ትምህርቲ ዓይኒ ዕዳጋ ኣይነበረናን።

ብእንጻፍ ግን መምህራና ከማይ ዝኣመሰላ ፋሕሻዋት ኣዋልድ'ዮም ዝፈትዉ ነይሮም። ብነጥቢውን ዝወዳደረና ኣይነበረን። ምክራሕሓል ዘይነዘውትር እዱባት ተማሃሮ ኢና ኔርና።

10 ብፍላይ ኣነ ኣብ ስፖርት ከይተረፈ'የ ንፍዕቲ ነይረ። ኣብ ሎሚ ኳንኩም ብዛዕባ ቁምነገር ናይ'ዚ ኩሉ እንተትሓቱኒ፡ 'ዘይረብሕ ነገር'የ ምበልኩኹም። እንተ ሽዑ'ሞ ዕቱብን ኣገዳስን ምዕራፍ ናይ ህይወተይ'ዩ ነይሩ።

እታ ፈለማ ነዚ ወዲ ዝረእኹላ መዓልቲ ፈጸመ ኣይርስዓን'የ። ከም'ዚ ትማሊ ኮይኑ'ዩ ዝሰማዓኒ። ምስ መሓዙተይ ኣብ ቀጽሪ ቤት ትምህርትና እናተዛወርና፡ ንሱ ከኣ በንጻር ኣንፈት ምስ ኣዕሩኹቱ ናባና ገጹ ይመጽእ ነበረ። ኣዝዩ ምልኩዕን ምዕራግን'ዩ ነይሩ። እንታዋይ'ዩ ኸ? ብትምህርቲ ይቐድመኒ'ዩ፡ ብዕድመ እንተኾነውን ብኸልተ ዓመት ይዓብዩኒ'ዩ። ሽዑ መዓልቲ ናይ ምሸት'የ ብዛዕባኡ ፈለጠ። 'ድልየት እንተሎ መገዲ'ሎ' ከምዝበሃል ሓበሬታኡ ንኸረክብ ግዜ ኣይወሰድኩን።

20 ኣነ ተማሃሪት ሻምናይ ክፍሊ'የ ነይረ፡ ንሱ ከኣ ዓስራዕ። ንሱ ዝመሃረላ ክፍሊ ኣብ ጥቓ ናይ ኣዋልድ ዓይኒ ምድሪ'የ ነይራ። ነዚ ምስ ፈለጥኩ፡ ናብ ዓይኒ ምድሪ ሓቂ ዝሓለፎ ምምልላስ ኣብዛሕኩ። ብኩነታተይ ዝተሻቐለት መምህራይ ድማ ገለ ረኽሲ ፍሕኛ ገይረ ከይከውን ስለዝሰግኣት፡ ናብ ሓኪም ሰደደትኒ። ሓቓ'የ ነይራ፡ ረኽሲ ኣጋጠሙኒ'ዩ - ፍቕሪ ዝብሉዎ ረኽሲ።

ነዊሕ ከይጸናሕኹ፡ እዚ ወዲ ዝተመርዓዎ ምዕባዩ ሓዉ ከምዘለዎ፡ ኣብ ከባቢ ምምሕዳር ከተማ ከምዝነብርን ካብ ናብ ገዛኡን ቤት ትምህርቲን ብኣውቶቡስ ቁጽሪ 3 ከም ዝመላለስን ተረዳእኩ። እቲ ዘሕዝን ድማ ኣነ ብኣውቶቡስ ቁጽሪ 1 እየ ዝመላለስ።

25 ሓደ እዋን ኣቓልቦኡ እንተረኽብኩ ኢለ፡ ድሕሪ ፍዳሰ ናብ'ታ ንሱ ዝመላለሰላ ኣውቶቡስ ደየብኩ። ንሱ ከኣ ኣብ ዳሕረዋይ ጸግዒ ኮይኑ ምስ ኣዋልድ መሓዙቱ ኮሸምሸም ክብል ረኣኹዎ። ብዝረኣኹዎ ነገር ሓሪቕ ከይኣክል ካብ'ቲ ዝወረድኩሉ ፌርማታ ንገዛይ ክምለስ 6 ኪሎ ሜትሮ ዝኣክል ብእግረይ ክጓዓዝ ተገደድኩ።

30 ከም ዝፈተኹዎ ስምዒተይ ክርድኣለይ'ኳ እንተደለኹ፡ ሳሕቲ ግን እቲ ምስጢር ኣብ ውሽጠይ ተቐብሩ ክነብር ዘይተመነኹ ኣይኮንኩን። ኣብ'ዚ ሕጂ ኮይነ ክሓስቦ እንከሎኹ ድማ ሓቐኛ ፍቕሪ ድዩ ነይሩ ወይስ ሃይይይታ ክፈልዩ ኣይክእልን።

35 ግን ከኣ ርግጽኻ፡ ናይ ብሓቂ ኣፍቂሪዮ'የ ነይረ። ንዕኡ ተመርዕዩ ብሓጎስ ክነብር ክንደይ ግዜ ዘየተመንኹ። እዚ ኩሉ፡ ዓርኪ ትንበሮ ኣይትንበሮ፡ ንሱኸ ክፈትወኒ ድዩ ኣይፈትወንን ከይፈለጥኩ ዝተመነኹዎ'ዩ ነይሩ። ምኃንናኻ ከምዝፈትወንስ ርግጽኻ'የ ነይረ። ኩሉ ሰብ እናፈተወኒ'ሞ ንሱ በይኑ እንታይ ኮይነ ኢሉ ክጸልኣኒ? ብዝኾነ ስምዒተይ ክገልጸሉ ድፍረት ኣይረኽብኩን።

40 ኣብ ዓይ ክፍሊ ምስ ኣቶኹ፡ እቲ ዝበጽሓኒ ክፍሊ ካብ'ቲ ናቱ ዝረሓቐ ብምንባሩ ንዕኡ ክርኢ ኢለ ናብ ዓይኒ ምድሪ ምምልላስ ገደፍኩዎ። ሓቂ ይሓይሽ ከኣ ብኹለንትናይ ንል መሲለ ክረኣ ዝደሊ ምልክዕቲ ጎርዞ ስለዝኣኸልኩ'የ። ሓደ መዓልቲ ፈጻጋ ዓይኒ ወጺኡዎ ረኣኹዎ። ኣብ'ቲ እዋን'ቲ ተዓዋቲ ውድድር ባድሚንቶን ኮይኑ ስለዝነበረ፡ ክልተ መግለጺ ፍቕሪ፡ ክልተ ናይ ሰናይ ትምኒትን ሓንቲ ድማ ናይ ዮሃና ካርተሊናታት ቀሪበሉ ነበርኩ። ከም ዘፍቀርኩዎ'ኳ ንዘይፈልጥ ወዲ ግን ኣብ ኢዱ ክህቦ ትብዓት ሓጸረኒ። ግን ድማ ዓለም ብዓለሙ እናፈለጠስ፡ ከም ዘፍቀርኩዎ ክፈልጥ ዘይክእለሉ ምኸንያት ኣይተራእየንን። ባድሚንቶን፡ ንሱ ዝፈትዎ ጸወታ ምኃኑ ፈለጠ፡ ናይ ባድሚንቶን ራኬት ክሕዝ ከምዝጀመርኩ'ሞ ከመይ ኢሉ'ዩ

45 ካብ ዓይኑ ክኸወል።

ብዘይብኡውን ፍቅረይ ክሓብኡሉ ኣየፈተንኩን። ከፍቅረኒ ግን ክደፋፍኦ ኣይደለኹን። እቲ ንዓይ ዝምልከተኒ ፍርቂ መገዲ ተንዓዘዮ፣ እቲ ዝተረፈ ፍርቂ ባዕሉ ክምልኦ ጥራይ'የ ዝጽበዮ ነይረ።

90 ግመት መጽኦ ኩሎም ተማሃሮ ኣብያተ ትምህርቲ ዝሳተፉዎ ዝተፈላለዩ ውድድራት ስፖርት
50 ዝካየዱሉ ግዜ ወርሒ መስከረም'ዩ። እዚ እዋን ኣዝዩ መሳጢ ተሞክሮ ዝቐሰመሉ እዋን'ዩ።
ፍቅርኻ እትገልጸለሉ፡ ሓድሽ ገጽ እትላለዩሉን ካልእ ባህ ዝበለካ ነገር እትፍጽመሉን ምቹእ
መድረኽ'ውን እዩ። ብዙሓት ኣዋልድ ንዝመሳታኦም ኣወዳት ብድፍረት ንፍቅሪ ዝሓታሉ
ኣጋጣሚ'ዩ ዝፍጠረለን። ኣነ ከኣ ካብኣተን ዝተፈለኹ ኣይኮንኩን። ስለዝህ ኣብ'ቲ ሜዳ ባድሜንቶን
ከይደ ክነግሮ ዘድሊ ምድላዎት ገበርኩ። ጽቡቕ ቀምሽ ተኸዲነ፡ ድሙቕ ቀይሕ 'ሊፕስቲክ' ገይረ።
55 ቁሩብኻ ዕብይ እንተበለኒ ናይ ሓትኖይ ስፒል ጫማ ወድየ ብዝከኣለኒ ድምቕምቕ ኢሊ ተበገስኩ።
ንሱ ከኣ እቲ ንልእልቲ ስንድሬላ ዝማረኽ ልኡል ክመስል ኣብኡ ጸንሓኒ። ናብ'ቲ ዝለማመድሉ
ዝነበረ ሜዳ ከይደ ኣብ ሓደ ኩርናዕ ተቐመጥኩ። እናተጸወተ ኣብ መንጎ ቁሊሕ ምስ በለኒ
ኢደይ ኣወዛወዝኩሉ። ንሱ ግን ብዘይግብረ መልሲ ጸወታኡ ድኣ ቀጸለ። ንልዕሊ ሓደ ሰዓት ምስ
ተጸበኹዎ ድማ ናባይ ቀሪቡ፡ “ሰላማት፡ ንመን ትጽበዩ ኣሎኹ?” በለኒ “ን. . . ን. ንዓኻ . . .”
60 “ንዓይ፡ እሂ?” ብሓውሲ ላግጺ ተገሪመሁ ሓተተኒ። ኣነ ከኣ ኩሉ ድፍረተይ ኣኻኹበ ኣብ ብሕት
ዝበለ ስፍራ ከዘራርቦ ከምዝደለኹ ነገርኩዎ። ተተሓሒዝና ካብ'ቲ ቦታ ምስ ኣልገስና፡ “ካባይ
እንታይ ኢኹ ትደልዩ?” ክብል ሓተተኒ።

“ንዓኻ” መለስኩሉ።
“ትጸወቲ ኢኹ ዘሎኹ፡ ሓቀይ?” ኢሉ ምስ ሓተተኒ ርእሶይ ጥራይ ብኣሉታ ነቐነቐኩ።
65 “እሞ ነዚ ክትብሉ ኢኹ ድሙቕ ቀይሕ ሊፕስቲክ ጌርኪ፡ መስከረም ምድሪ ቀምሽ ልደት
ተኸዲንኪ ዝመጸእኪ? ንዓይ በዚ ከተስድዕኒ ማለትኪ ድዩ? ናብ'ዚ ቅድሚ ምጸጸኪይ መስትያት
ኣይረኣኽን ኢኹ? ኣብ ሂወትኪ ሓደ እዋን ወዲ ክትምስጢ ትሓስቢ እንተደለኹ፡ ንዝኹ ኬድኪ
ነዚ ጌርክዮ ዘሎኹ ሊፕስቲክ ኣብ ኣርማድዮኹ ንሓዋሩ ዕጸውዮ። ሕጂ ቁልዓ ኢኹ ዘሎኹ፡ ኣነ
ድማ ምስ ቁልዑ ክዘውር ኣይደልንዮ” ኢሉ ገዲፉኒ ከደ።

70 ተተስፍዮ ከም ዘይጸናሕኩ፡ ተስፋይ ብቐጽበት ጸልመተ። ልበይ ዕውልውል ኢሉኒ ከኣ
ኣብ'ቲ ዝነበርኩዎ ረፈጥ በልኩ። ንዝህይ መዓስ ከም እተመለስኩኻ ኣይዝከረንን። ደጊም ንኻልኣይ
ግዜ ከምዘየፍቅር ቀበጽኩ። እቲ ዝኸፍኦ ነገር ግን፡ ድሕሪ'ቲ መሪር ቃላቱ ሓደ ዓመት ሓለፉ
ከብቅዕ ንዕኡ ዝነበረኒ ፍቅሪ ፈጸሙ ክሃስስ ዘይምኽኣሉ'ዩ።

ሎሚ'ውን እንተኾነ ካብ'ታ ፈለማ ንዕኡ ዝረኣኹላ መዓልቲ ዝተሰምዓኒ ውዕውዕ ስምዒት
75 ብዘይፍለ መልክዑ'የ ዘፍቅሮ። እቲ ዓሚቕ ስምዒት ፍቅሪ'ቲ እዩ ከኣ ንል ንል ክሸትት ዝገበረኒ።
ግዜ ተወንጨፉ፡ ኣነ ድማ ዓባይ ንል ኮይነ። ትምህርተይ'ውን ብልዑል ነጥቢ ህዘምኩ። ናይ
ኮለጅ ትምህርተይ ንምቕጻል ናብ'ቲ ወለደይ ዝነብሩሉ ዓቢይ ከተማ ገዓዝኩ። ዝኸሪ'ቲ ዘፍቀርኩዎ
ወድን ኣብ'ታ ንእሽቶ ከተማ ዝነበረኒ ሓፈሻዊ ሂወትን ግን ክሃሰለይ ኣይከኣለን። ኣብ'ቲ
ፈለማኻ ነዚ ከተማ ኣይፈተኹዎን። ኣዝዩ ኣቢይ ካብ ምኻኑ ዝተላዕለ ንምሕዝነት ዝግደስ ሰብ
80 ኣይረኽብኩን። ኩሉ ሰብ ኣብ ናይ ውልቂ ጃልባኡ ተወጢሑ ናብ እንጀራ ምእራዩ ጥራይ'የ ዝጐዩ
ዝመስል። ደሓር ግን ምስ ስድራይ ለጊብ ንናብራ'ቲ ከተማ እናለመድኩዎ ከድኩ፡ ሂወት ንባዕሉ
ምልማድ እንድኣለ!!

ብመንግስት-ኣብ ፍስሃዮ፡ ዓንኬል ፍቅሪ፡ (2001)

- (ሀ) ኣተዓባብያ ውዲት ኣብቲ ሕጥቦ ዕሑፍ እንታይ ከምዝመስል፡ ኣብነት ብምሃብ ኣረድኡ።
- (ለ) እቲ ደራሲ በከመይ ኣገባብ ስምዒትን ኣተሓሳስባን እቲ ቀንዲ ገፀባህርይ ከምዝገለጸ ኣብነት ብምሃብ ኣረድኡ።

2.

ምቁር ስሚ

- ስሚ
ከም መዓር ከም ጠስሚ
ከምቲ ሸዊት ካጋይ
ተሃራፊ ኮይኑ ውንውን ተበሃጋይ
- 5 ከም ፃልጣ ከም ልግፀ
ምሒር ተጠሊቡ
ሃፋ መቐረቱ ብዙሓት ሰሊቡ።
- ፍጥረት ኣዳም ሄንዋ ኣብ መኣዲ ስሚ
ዓሲሉ ረቢቡ
- 10 ፍቕሪ ምቁር ስሚ ብሂጉ ፀረርታ
ሰትዩ ጠስሚ ልቡ
ምስ ስሚ ተሳንዩ ተሰንዩ ብስሚ
ተዘሚቱ ቀልቡ
ብመቐረት ስሚ ሰብ ስኢኑ ሰቡ።
- 15 ተኸሊ ፍረ ስሚ ዓምቢቡ በሲሉ
ከም ወይኒ ዘለላ
ልክዕ ከም ፅዴና ፈሲሱ ወለላ
ሰብ'ውን ሃሊኹ
ኣፍቂሩ ንስሚ ምስ ስሚ ዓሪኹ።
- 20 ስሚ ክንዲ መዓር ከም ልምዲ ጠጢዑ
ውሕጅ ማይ ንዓቕብ ደይቡ ነቲቡ
ሰብ ቃሉ በቲኹ
ንመዓር ዝሕሰም ሰሲኑ ወሲኹ።
- ልዑል ርእሲ ኹሉ ብዋጋ ዘይትመን
25 ፈውሲ ንጥዕና ዝምረፅ ዝእመን
ፍቕሪ ንኸልተ መዓር'ዩ ጥዑም
ይለብም ሰብ ሎሚ
ሞት'ዩ ዝውለድ ካብ ምቐረት ስሚ።

ብግርማይ ገብሩ፥ እሞኸ፥ ጓጉድ ፍልስፍናዊ ግጥምታት፥ (2005)

- (ሀ) እቲ ገጣሚ ከሕልፎ ዝደለዩ መሰረታዊ ሓሳብ/ቴማ ዘትዩ።
- (ለ) እቲ ገጣሚ ምስላዊ ኣዘራርባታት ንምምዕባል ቀንዲ ቴማ እቲ ግጥሚ ከመይ
ከምዝተጠቐመሎም ብምዝርዛር ኣረድኡ።